

VABARIIGI PRESIDENT

OTSUS

Nr 435

Kadriorus 7. märtsil 2019

„Kaitseväe korralduse seaduse muutmise seaduse“ väljakuulutamata jätmine

Jätan välja kuulutamata Riigikogu poolt 20. veebruaril 2019. aastal vastu võetud „Kaitseväe korralduse seaduse muutmise seaduse“. Olen arvamusel, et seadus on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-dega 13, 26, 33 ja 43.

Seaduse punktiga 29 täiendatakse „Kaitseväe korralduse seadust“ §-ga 54¹, mille lõikes 2 antakse Kaitseväele õigus kaitseväe julgeolekuala kaitseks edasilükkamatul juhul kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks võimalus varjatult kontrollida isikuandmeid riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku andmekogust, kasutada variandmeid ja konspiratsioonivõtteid ning isikut varjatult jälgida. „Kaitseväe korralduse seaduse“ § 54 lõike 1 alusel võib Kaitsevägi ajutiselt julgeolekualana piiritleda iga territooriumi, millel tal seadusest, muust õigusaktist või lepingust tulenevalt on õigus viibida, kui see on seoses tema ülesannete täitmisega Kaitseväe julgeoleku või kolmandate isikute ohutuse tagamiseks vältimatu.

Kuigi isikute varjatud jälgimist on piiratud ajaliselt 24 tunniga (muudetud Kaitseväe korralduse seaduse § 54¹ lg 3), leian, et taoline õiguse andmine Kaitseväele on ebaproportsionaalne ja riivab oluliselt julgeolekualal viibivate tsiviilisikute põhiõigusi. Isikute varjatud jälgimine võib kaasa tuua Eesti Vabariigi põhiseaduse §-des 26, 33 ja 43 sätestatud perekonna ja eraelu, kodu puutumatuse ning sõnumi saladuse rikkumise. Seaduses ei ole mõistet „varjatud jälgimine“ avatud ega piiritletud, milliseid toiminguid võib Kaitsevägi selle ülesande täitmisel teha. Ebapiisav regulatsioon, mille tagajärjeks võib olla isiku

suhtes riigivõimu omavoli võimalus, on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 13 sätestatud õigusselguse põhimõttega.

Kehtivas õigusruumis on seadusandja andnud õiguslikud vahendid Politsei- ja Piirivalveametile ning Kaitsepolitseiametile kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks Kaitseväe ajutisel julgeolekualal. Kui ressursid nende ülesannete täitmiseks nimetatud ametitel ei ole piisav, tuleb seadusandjal lahendada need probleemid riigieelarve menetlemisel. Täiendavate õiguste andmine Kaitseväele varjatud järelevalvetegevuseks ei saa olla selle aktsepteeritavaks alternatiiviks.

Tulenevalt eeltoodust pean vajalikuks 20. veebruaril 2019 vastu võetud „Kaitseväe korralduse seaduse muutmise seadust“ Riigikogus uuesti arutada ja otsustada ning viia see kooskõlla Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Alus: Eesti Vabariigi põhiseaduse § 107.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kersti Kaljulaid